

دانشگاه امام صادق (ع)
دانشکده معارف اسلامی و اقتصاد
پایان نامه کارشناسی ارشد

عنوان:

بررسی مالیه عمومی در نظام اقتصاد اسلامی

نویسنده: احمد اسدزاده

استاد راهنما: مسعود درخشان

استاد مشاور: رحیم مصطفوی

سال تحصیلی: شهریور 1370

واژگان کلیدی: اقتصاد اسلامی / مالیه عمومی / مالیات اسلامی

چکیده:

هدف از پژوهش حاضر ، بررسی مالیه عمومی در نظام اقتصاد اسلامی است . این تحقیق که به روش کتابخانه ای انجام گرفته مشتمل بر پنج فصل است. در فصل اول کلیاتی از مفاهیم مالیه عمومی، تاریخ تکامل مالیه عمومی ، منابع تشریح مالیاتهای اسلامی ، تاریخ و کیفیت تأسیس دیوان ، ویژگیهای مالیه عمومی از دیدگاه اسلام و نیز طبقه بندی های مختلف از مالیاتهای اسلامی مطرح می شود. فصل دوم مالیات زکات را به عنوان یکی از مهمترین درآمدهای دولت اسلامی طی اعصار گذشته و حال مورد بررسی قرار می دهد و در فصل سوم مالیات خمس به عنوان یکی از منابع درآمد دولت های امروزی بررسی می شود و تحلیل اقتصادی خمس ارائه می گردد . فصل چهارم ، طی دو قسمت به مالیاتهای

مختلف اسلامی نظیر خراج ، جزیه و ... نیز مالیاتهای تابعی می پردازد. نهایتاً فصل پنجم مفاهیم بودجه و فرار مالیاتی را مورد بحث قرار می دهد.

یافته های تحقیق نشان می دهد که نظام مالی با نظام سیاسی و اجتماعی و اقتصادی یک جامعه در هم آمیخته و در واقع نظام مالی ، انعکاسی از نظام سیاسی و اجتماعی یک جامعه تلقی می شود. بنابراین نظام مالی هماهنگ با اهداف سیاسی و اقتصادی یک جامعه تنظیم و اجرایی گردد . برای اینکه نظام مالی بتواند به اهداف مربوطه دست یابد ، ابزارهای لازم از قبیل هزینه های عمومی و درآمدها در این رابطه استخدام می شوند و از طریق انتخاب نوع و حجم هزینه ها ، درآمدهای عمومی و اولویت بندی آنها ، اهداف کلی نظام به مرحله اجرا میرسد . نظام مالیاتی و بودجه در اسلام ، اساساً با روشها و نظامهای دیگر متفاوت است و برای خود ، ساختمان و دستگاه مختصی دارد. منابع و مصارف ، روش پرداخت و دریافت ، خاصیت جایگزینی ، ضوابط جعل مالیات جدید و ... تابع احکام و قوانینی می باشد که در هیچیک از نظامهای مالیاتی سابقه ندارد . بطور کلی نظام مالی اسلام در چارچوب نظام معینی قرار می گیرد که شامل تمامی جوانب دینی ، اجتماعی و سیاسی اسلام است . نیز یافته های تحقیق نشان می دهد که زکات زیربنای اساسی ساختار مالی در حکومت اسلامی است. علاوه بر اهمیت مالی آن ، زکات یکی از ارکان اصلی است که ساختار کلی اسلام بر آن استوار است. نیز ، خمس یکی از منابع مهم تأمین درآمد دولت در جوامع اسلامی به حساب می آید. خمس به عنوان یک ابزار مالی از سوی دیگر، از گسترش رکود ممانعت به عمل می آورد.